

mature: nekaj primerov dela z mladimi v MKL), Rok Dežman (Z mladimi ustvarjalno in izobraževalno povezana MKL), Tone Brlan (Mladi, branje in knjižnica: izkušnje bibliotekarjev), Lara Pauković (Mladi in branje – kaj gre narobe?).

Simpozij je sofinancirala Javna agencija za knjigo RS.

Nekateri referati so objavljeni v tej številki revije *Otrok in knjiga* (gl. str. 17–30).

Tilka Jamnik

25. BOLOGNA PO BOLOGNI

Prodajno razstavo Bologna po Bologni skupaj pripravljamo Mladinska knjiga, Otroški oddelek knjigarne Konzorcij, in Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, strokovno sodeluje tudi Slovenska sekcija IBBY, sofinancira pa Javna agencija za knjigo RS. Srebrni jubilej Bologne po Bologni pomeni, da že 25 let en teden oz. nekaj dni posebno pozornost namenjamo najboljšim otroškim in mladinskim knjigam na svetu; obkroženi smo z najlepšimi ilustracijami in spoznavamo najbolj aktualna sporočila v tistem letu. Pomeni, da se ukvarjamo s kvalitetnim vrhom mladinske literature iz mednarodnega prostora in pomeni tudi, da hkrati s ponosom vzporejamo vrhunsko slovensko mladinsko literaturo z nagrajenimi tujimi knjigami. Je praznik, ki nam bralcem odzvanja več dni in tednov, skozi vse leto, do naslednje Bologne po Bologni in še več, saj vrhunske zgodbe ostajajo z nami ... »Vesolje je sestavljeno iz zgodb, ne iz atomov,« pravi ameriška pesnica Muriel Rukeyser (»The Speed of darkness«, 1968; citat iz prvonagrajene slikanice z letošnje Bologne: Oliver Jeffers in Sam Winston, *A Child of Books*). Bologna po Bologni nas vse, ki se zbiramo na naši prodajni razstavi potrjuje kot »otroke knjig«. Letošnje zgodbe smo strnili v tri vsebinske sklope: o naravi, umetnosti in migrantih.

*Včasih so mimo mesta po reki pluli potniki.
Zaslišali so odmev igre in otroškega smeha,
pa so radovedno vprašali: »Hej, kdo živi tu?«
»Samo ljudje, ki radi živimo skupaj,« so
zaslišali odgovor.
Samo ljudje ...*

Na plakatu za 25. Bologna po Bologni je bila ilustracija Bojane Dimitrovski iz slikanice Neli Kodrič Filipić *Požar*.

Razstavljenih je bilo približno 250 slikanic, ki so ves čas v prodaji v Knjižgarni Konzorcij oz. jih je mogoče naročiti (zbrane so v katalogu), še v večjem številu pa bodo vključene v prodajno razstavo Frankfurt po Frankfurtu. Na začetku strokovnega srečanja smo po pozdravnih nagovorih najprej doživeli nastop učencev z OŠ Martina Krpana v Ljubljani, ki so z mentoricama Majdo Ilc Hussein in Mojco Štih-Ferle poskrbeli za glasbeno-literarni program v svojih maternih (11 različnih!) jezikih. Strokovno srečanje pa smo zaokrožili s krajšimi referati, ki so z različnih vidikov osvetlili migrantsko tematiko; nastopili so ustvarjalci mladinske književnosti:

Bojana Dimitrovski, Neli Kodrič Filipić, Žiga X Gombač, Damijan Stepančič in dr. Marijanca Ajša Vižintin.

V osrednjem delu smo spoznavali nagrajene slikanice in finalistke pa tudi druge zanimive knjige z letošnjega sejma otroških knjig v Bologni po izboru mag. Tilke Jamnik. Največ slikanic je bilo v angleškem, francoskem, nemškem in španskem jeziku, nekaj pa tudi v drugih jezikih. Prevladovale so slikanice in ilustrirane knjige, ker so pač le-te dostopnejše že na prvi pogled, nekaj knjig je bilo tudi za samostojne mlade bralce in mladostnike.

Na sejmu je bila podeljena nagrada Bolognaragazzi Award v štirih kategorijah (kandidiralo je 1354 knjig iz 42 držav), nagrada Books and seeds, ki jo podeljujejo od leta 2015, in nova nagrada za otroške knjige o umetnosti. Na kratko omenimo nagrajene knjige:

V kategoriji leposlovne knjige:

Oliver Jeffers in Sam Winston: *A Child of Books* (Otrok knjig) iz Velike Britanije (Walker Book Ltd, London) pripoveduje o deklici in dečku, ki skupaj potujeta v različnih zgodbah, ki jih bralci poznamo iz knjig; v njun dom lahko vsakdo vstopi, kajti domišljija je zastoj. Slikanica je poklon domišljiji, ustvarjalnosti, literaturi in branju. Ilustracija je kombinacija besedil in risbe: odlomki iz znanih literarnih besedil so oblikovani tako, da prikazujejo morje, gore, gozdove, nebo ...

kjer potujeta otroka ... kajti ves svet je sestavljen iz zgodb.

V kategoriji poučne knjige:

William Grill: *The Wolves of Currumpaw* (Volkovi v Currumpawu) iz Velike Britanije (Flying Eye Books, London). Nova, bogato ilustrirana pripoved Ernesta Thompsona Setona o volku Lobu, ki se dogaja na SV Nove Mehike. Mnogo naporov in zvižac je bilo potrebno, da je Seton ujel velikega inteligentnega volka vodnika, kralja volčjega tropa; toda ta »zmaga« ga je bistveno spremenila, in sicer iz lovca divjih živali v ljubitelja živali, v enega prvih okoljevarstvenikov in pisatelja prvih živalskih zgodb, tudi v zagovornika prvotnih indijanskih plemen in vzgojitelja skavtov. Ilustracija – mestoma tudi pripoved v sličicah – kot da črpa navdih iz indijanskih tkanin in vzorcev.

V kategoriji Novi horizonti:

Sara Bertrand: *La Mujer de la Guardia* (Ženska – varuhinja) iz Kolumbije, ilustr. Alejandra Acosta (Babel Libros,

Bogotá): Jacinta je brez mame in še na svojega mlajšega bratca mora paziti; pripoved deklice, ki se spominja nekaj podrobnosti o svoji pokojni mami in ker nima angela varuha, si omisli žensko v modrem na konju. Knjigo o žalovanju odlikuje izjemna klasična ilustracija v črno-modrem.

V kategoriji **Prvenci (Opera Prima)**:

Emma Lewis: *The Museum of Me* (Moj muzej) iz Velike Britanije (Tate Publishing, London). Deklica se sprehaja po različnih muzejih in spoznava, kaj sploh je muzej, v čem je njegov pomen idr. Obišče arheološki in naravoslovni muzej, umetnostno galerijo, muzej na prostem ... in se nenadoma zave, da so stvari v njeni sobi nekakšen muzej o njej. Koncept muzeja spodbuja k pozornosti do stvari v našem okolju zdaj in tukaj.

V kategoriji **Books and Seeds**:

Gilles Clément: *Un Grand Jardin* (Velik vrt) iz Francije, ilustr. Vincent Gravé (Cambourakis, Pariz). Slikanica zelo velikega formata v dvanajstih zgodbah po

mesecih predstavlja vrt in delo vrtnarja, pridelke, različne rastline in žuželke, zelenjavo in sadje; izžareva in spodbuja občudovanje in ljubezen do vrta in narave sploh.

V kategoriji **otroške knjige o umetnosti**:

Amy Novesky: *Cloth Lullaby – The woven life of Louise Bourgeois* (Tkana uspavanka – skano življenje Louise Bourgeois) iz ZDA, ilustr. Isabelle Arsenault (Abrams, New York). Predstavlja ustvarjalno življenje francosko-ameriške umetnice Louise Bourgeois (1911 – 2010), katere starši so imeli v pariškem predmestju tkalnico preprog. Študirala je matematiko, toda po mamin smrti se je posvetila umetnosti in ustvarila številne kipe in instalacije, mdr. vrsto velikanskih pajkov, ki tkejo ...

Trendi v sodobni mladinski književnosti:

Med prvonagrajenimi knjigami in finalistkami v posameznih kategorijah pa tudi sicer izstopajo:

- Knjige o naravi, tako poučne kot leposlovne, ki predstavljajo raznolika bogastva narave in opozarjajo na pomen zdravega okolja in vitalne hrane; pogosto naletimo na vrt in štiri letne čase, predstavljene so različne živali (od mikroskopsko majhnih, različnih ptic in plazilcev, do volkov in gepardov); zasledimo osupljive knjige o človeškem telesu itd. Narava je skrivnostna, čudežna in večna.

- Knjige o umetnosti in umetnikih, ki s svojo genialnostjo ne le ustvarjajo lepoto, ampak nenehno opozarjajo na vrednote življenja; vedno znova so predstavljeni francoski impresionisti, Picasso, Dalí, Frida Kahlo, Hieronymus Bosch in številni drugi. V teh knjigah se sprehajamo po muzejih in galerijah, spodbujajo našo domišljijo, spodbujajo nas k opazovanju, eksperimentiranju in ustvarjanju.
- Knjige na temo medkulturnega razumevanja in beguncev; spoznavamo značilnosti globalnega sveta in večjezičnost, obenem pa tudi avtohtona plemena in njihovo kulturo v povezavi z naravo; knjige predstavljajo konflikte in nesreče v svetu, ki povzročajo migracije in njihove posledice, spoznavamo ganljive zgodbe posameznih migrantov.
- Knjige, ki bravnajo ranljive skupine in otroke s posebnimi potrebami; številne odvisnosti, zlorabe in druge različne stranpoti.
- Večjezične knjige, ki naj bi prispevale k hitrejši integraciji v novo jezikovno okolje.
- Slikanice brez besed, ki so sporočilne brez znanja katerega koli jezika (razumevanje pa je vendarle odvisno od kulturnega, socialnega okolja idr.).
- stripi in druge kombinacije slikovnega in besedilnega
- reprinti 100 let starih slikanic

Poleg osrednjih trendov pa seveda veliko otroških knjig in mladinskih knjig predstavlja »večne temec«: otrokom bližnje in daljno okolje, vsakdan, medsebojne odnose, različne probleme v odraščanju in ob vstopu v svet odraslih, opogumlja jih k samostojnosti in izbiri svoje poti ... preveva jih pozitivna naravnost in pogosto ljubezen kot gibalo življenja in sveta, kar so od nekdaj osrednje teme otroške in mladinske literature. Pogosti so tudi šaljivost, humor, igrivost in non-

sens. Tu so zakladi svetovne književnosti v novih predelavah in z novimi likovnimi podobami; znani ustvarjalci z novimi vrhunskimi deli; sodobni pogledi na večne teme. Tako leposlovne kot poučne knjige obravnavajo malodane vse teme in probleme ... od štetja, abecede in nosečnosti do najvišjih stavb, največjih globin, smrti in žalovanja: no, morda je stopanje prek minskega polja vendarle ena bolj žalostnih tem sodobnega sveta.

Z veseljem naletimo tudi na bralno spodbujevalne knjige. Vedno znova v neredu in zmedi pade iz knjige kakšen volk, ki mu je treba poiskati njegovo mesto in v drugi zgodbi povzroči zmešnjavo. In ker smo bralci »otroci knjig«, spoznamo celo vrsto zgodb samo po nekaj podrobnostih v besedilu ali ilustraciji.

Izbor slikanic na 25. Bologni po Bologni je prinesel vse naštet; predstavitev pa smo obogatili tudi z drugimi informacijami o samem sejmu otroških knjig v Bologni, z IBBY novicami in s knjigami slovenskih ustvarjalcev, kandidatov za mednarodne nagrade na področju mladinske književnosti.

Na letošnjem **54. sejmu otroških knjig v Bologni** je bilo okrog 1.300 razstavljalcev iz 100 držav. Podeljeno je bilo 20 različnih nagrad, organiziranih 6 posebnih razstav in 160 različnih dogodkov. Sejem je menda obiskalo 26.000 obiskovalcev, 85.000 ljudi pa ga je spremljalo prek domače strani, družabnih omrežij na spletu itd. Toda sejem, ki je sicer zelo živahen, se na videz krči (letos je bil le v štirih razstavnih halah in kotiček za prodajo nagrajenih knjig in finalistk je bil minimalen, preveč stisnjen). Slovenski razstavljalci so bili: založbi Mladinska knjiga in Morfemplus ter Javna agencija za knjigo RS, kjer sta bili posebej tudi založbi Miš in KUD, Sodobnost International.

Letos je bila gostujoča dežela Katalonija in Balearski otoki z motom »Sharing

a Future: Books in Catalan in Bologna 2017«; predstavila se je z izvirnimi ilustracijami, slikanicami in drugimi knjigami, s številnimi dogodki na sejmu in na prireditvah po mestu. Oblikovno pa so bili to nekakšni ležalniki, na katerih se je dejansko dalo zlekniti in brati knjige v katalonščini.

Osrednja razstava ilustracij je bila letos že 51. po vrsti. Prijavilo se je 4.000 ilustratorjev, izmed katerih so jih izbrali 75 (med njimi nobenega Slovenca). Naslovnico letošnjega kataloga krasi ilustracija nemške ilustratorke Rotraut Susanne Berner, Andersenove nagrajenke 2016. Uživali smo lahko tudi ob manjši razstavi njenih ilustracij. Zelo je presenetila razstava ilustracij mehiškega ilustratorja Juana Palomino, ki je lani

dobil nagrado International Illustration Bologna Children's Book Fair Prize – Fundación SM in tako smo letos dobili njegovo slikanico z naslovom *Antes del primer día*. Med številnimi drugimi razstavami po sejmišču pa omenimo le še pregledno zbirko tridimenzionalnih slikanic »Pop-up show: the magic inside books«; prvi primerki so se v Evropi pojavili v drugi polovici 19. stoletja.

Na sejmu so potekale številne različne prireditve. Spremljevalne prireditve z naslovom BOOM! Crescere nei Libri! pa so se dogajale na 41 lokacijah v Bologni in 11 lokacijah izven centra ali celo v drugih mestih. (Na nekaterih lokacijah sta tudi po dve razstavi oz. po več prireditve.)

Tilka Jamnik

IBBY NOVICE

Na sejmu otroških knjig v Bologni so bile na razstavnem prostoru Mednarodne mladinske knjižnice v Münchnu (IJB) razstavljene *Bele vrane 2016*, med njimi tudi dve slovenski slikanici: Ida Mlakar Črnič, *O kravi, ki je lajala v luno* z ilustracijami Petra Škerla (Miš, 2015) in Brane Mozetič, *Prva ljubezen* z ilustracijami Maje Kastelic (Škuc, 2014).

Na razstavnem prostoru Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY) pa so bile razstavljene knjige slovenskih ustvarjalcev, ki so bili uvrščeni na **IBBY častno listo 2016**. Pisatelj Peter Svetina s knjigo *Ropotarna*, ilustr. Damijan Stepančič (Miš, 2012); ilustratorka Maja Kastelic s slikanico *Deček in hiša* (Mladinska knjiga, 2015) in prevajalka Tina Mahkota s prevodom knjige S. Dowd, *Barjanski otrok* (Založba Zala, 2014).

V torek, 4. aprila, je bil **proglášen nagrajenec ALMA** (Astrid Lindgren Memorial Award), in sicer v Wimmerbyju,

rojstnem mestu Astrid Lindgren, in prek neposrednega prenosa na sejmu otroških knjig v Bologni. To je nemški ilustrator **Wolf Erlbruch** (1948), profesor ilustracije na Univertzi Wuppertal, ki je napisal in ilustriral številne slikanice in prejel več nagrad, mdr. tudi Andersenovo nagrado 2006. Njegove slikanice slovenski bralci poznamo – tudi po zaslugi vsakoletne Bologne po Bologni – slikanico z naslovom *Medvedji čudež* pa imamo v prevodu Polonce Kovač tudi v slovenščini (Tangram, 1998). Nagrada je bila Wolfu Erlbruchu podeljena na posebni svečanosti 29. maja v Stockholmu.

Slovenska sekcija IBBY za to prestižno nagrado na področju mladinske književnosti in branja kandidira pisatelja Andreja Rozmana Roza in ilustratorja Petra Škerla (za ALMA 2017 in ponavlja kandidaturo za ALMA 2018).

V četrtek, 6. aprila, pa je bila prva konferenca evropskih sekcij Medna-